

Umjesto pogovora

Višegodišnje istraživanje, ni sad zaključeno, evo se predočava u ovoj monografiji. Ja jesam znao neke od boraca o kojima je riječ i onda kad su još bili svakodnevno izloženi smrti, ali dječeačko pamćenje bi, dakako, bilo tek unekoliko vjerno zbilji da mi ti veliki prijatelji moga djetinjstva, i moji sadašnji drugovi, nisu višestruko pomagali u pisanju monografije, baš kao što mi je to - s jednim drugačijim iskustvom i saznanjem - pomagala moja supruga Marija Kujundžić. Hvala svima koji su predočavanjem podataka, sjećanjem na zbivanja i ličnosti, analizom cjelovitog partizanskog iskustva, ili samo sopstvenog iskustva, pomogli autoru. Posebno su mi pomogli drugarice i drugovi već spomenuti u vezi sa spiskom boraca 1. brigade.

Beogradska sekcija 1. ličke proleterske brigade je četiri pune godine pomagala autoru. Takvu pomoć autor je imao i od zagrebačke sekcije, posebno od Bate Vukelića, Milana Pavičića, Milana Đumića, Steve Kokotovića, Dragana Grubora, Stanka Bulja, Sime Baškota, Pere Bursaća, Jovice Bursaća, Damjana Zorića, Nikole Pavkovića i prvog komandanta brigade Stevana Opsenice.

Beogradska sekcija je za recenzente knjige odredila Nikolu Pejnovića i Bogdu Vujnovića. Nikica, na žalost, nije dočekaao završetak posla, ali stigao je da mi dade mnogo dragocjenih saveta, baš kao i Bogde Vujnović, koji mi je, šaljući primjedbe iz rodnog Divosela, poslao gotovo 50 stranica podataka, komentara i analiza.

Monografiju je, u cjelini ili djelomično, pročitao oko 300 boraca. Većina njih su, kao i jedan od komesara četa iz 1942. godine - Branko Mamula - u primjedbama pisali da im je »izuzetno drago što će i taj dio naše ratne prošlosti ugledati svoje mjesto u našoj historiografiji«. Autoru admiral Mamula piše da je ovom monografijom »sve nas borce i starješine 1. brigade NOVH veoma zadužio«, pa mi stoga zahvaljuje, a uistinu - moje je da zahvalim, pa to i činim, i Branku Mamuli, i Jovici Grkoviću, i Lazi i Iliji Radakoviću, i Daniću Damjanoviću, i Milanu Trešnjicu, i - posljednjim ličkim generalima nosiocima »Spomenice 1941« - Mići Ćušiću i Zdravku Lončaru, i Dani Medicu, i Radici Popoviću, i Milošu Todoriću, i dvojici Dimića - Veljku i Janku, i Milošu Čankoviću, i Geci Končaru, i Milanu Filipoviću, i Pajini Novakoviću, i Stevi Pjevaču, i Gojku Damjanoviću, i Danji Skendžiću, i Milanu Antončiću, i Dmitru Zaklanu, i Nikoli Đurđeviću, i Slavku Glumcu, i Đuri Ljuštini, i Stevi Dragišiću, i Mili Počući, i Tomi Tomljenoviću, i Josipu Bešiću, i Simi Bauku, i Đuri Lavrniću, i Bogdanu Gačeši, i Mirku Laskoviću, i Milanu Radenoviću Velikom, i Milanu Božičkoviću, i Milanu Basti iz Lipovog

Polja, i Mladenu Šikiću (koji je ustupio dijelove svoga dnevnika), i Peri Zoriću, i Đuri Rađenoviću, i Vladi Veinu iz Splita, i Mikici Pelivanoviću, i Milki Kokotović, i Jovi Zavišiću, i Stoji Šainović i njenom mužu Nikoli Obradoviću, i Peri Ljuštini, i Milošu Počući, i Mici Mirić, i Pajini Bur-
saću, i Stevanu Ribaru, i Stevi Glumcu, i Mikici Graovac, i Frani Čeki, i Mili Cvijanoviću, i... Hvala svima, uz molbu za razumijevanje, sve je nemoguće spomenuti.

I za fotose, objavljene u ovoj monografiji, dužni smo veliku zahvalnost svima koji su nam slike posudili. Najviše slika smo dobili od porodice Đure Dropca iz Novog Sada i Milana Grubića iz Pule.

Građa korištena za ovu monografiju i tekst - nekoliko stotina stranica opširniji od ovog što se objavljuje - bit će pohranjeni u Domu boraca 6. proleterske divizije na Plitvicama.

SADRŽAJ

Predgovor	5
Prikupljanje bataljona u borbama (13. jun - 8. jul 1942)	7
Na Kapeli i u Plašćanskoj dolini (13. jul - 27. jul 1942)	26
Borbe za Prokike, Jezerane i Krišpolje (1. august - 15. august 1942)	42
Akcije iz Škara (19. avgust - 9. septembar 1942)	57
Ofanziva združenih snaga Prve zone (14. septembra - 2. oktobra 1942)	77
Predah i popuna u Krbavici (2. oktobar - 11. oktobar 1942)	91
Brigada na Baniji (11. oktobar - 1. novembar 1942)	99
Oslobođenje Slunja (2. - 19. novembar 1942)	109
Prve borbe u sastavu Šeste udarne divizije (17. novembra - 2. decembra 1942)	121
Borbe na komunikacijama Gospić-Gračac (decembar 1942)	137
Borba za Gračac (16. januar - 19. januar 1943)	154
Brigada u operaciji »Weiss« (20. januar - 22. februar 1943)	165
Proljetna ofanziva Prvog hrvatskog korpusa (mart - april 1943)	211
Borbe oko Gospića i popuna u dolini Gacke (27. april - maj 1943)	230
Nad dolinama Gacke i Uke (12. maj - 31. jul 1943)	252
Obrana slobodne teritorije perušičkog kotara (2. august - 1. septembar 1943)	266
Druga opsada Gospića (1. septembar - 10. oktobar 1943)	274
Zasjede na cesti Bihac - Gračac (14. oktobar - 9. novembar 1943)	291
Prve borbe u sastavu Prvog proleterskog korpusa (novembar 1943)	303
Travnički decembar 1943. godine (3. decembar 1943 - 6. januar 1944)	315
Borbe u kojima je zaslužena pohvala Vrhovnog komandanta (7. januar - 31. januar 1944)	324
Između Drvara i Une (februar - mart 1944)	345
Najveće priznanje: Proletersko zvanje (19. mart 1944)	355
Borbe u Unskoj dolini (april - 24. maj 1944)	365
Drvarska operacija i pripreme za veliki marš (25. maj - 17. jul 1944)	377
Marš za Srbiju (18. jul - 2. septembar 1944)	403
Prodor kroz zapadnu Srbiju (2. septembar - 16. septembar 1944)	425
Brigada u Beogradskoj operaciji (20. septembar - 20. oktobar 1944)	447
Prvo razdoblje sremskog fronta (20. oktobar - 27. novembar 1944)	457
Predah, reorganizacija, obuka (1. decembar - 31. decembar)	473
Devedeset dana u rovovima Srema (4. januar - 4. april 1945)	491
Ofanziva pobjede (4. april - 15. maj 1945)	525
Spisak boraca Prve proleterske brigade »Marko Orešković Krtijak«	565
Umjesto pogovora	929

Likovno-tehnička obrada
Slavoljub KUJUNDŽIĆ, akad. slikar

Lektura
Vera POPOVIĆ, profesor

Korektura
Jovan DELIBAŠIĆ

Štampanje završeno februara 1988.

Stampa: Vojna štamparija - Beograd, Generala 2danova 40 b